

bəyovu Şərqin dahi bəstəkarı, xalqına dünya şöhrəti gətirən sənətkar", Yusif Məmmədaliyevi-əlimalr diyarı Ordubadın dünya şöhrətli dahisi, Lütfi Zadənin-qeyri-səlis məntiqin atası, azərbaycanlı dahi, Vəsim Məmmədaliyevi müdriklik, dahilik və insanlıq zirvəsinə görə düzgün və sevdidiym şəxsiyyət" adlandırmışdır.

Müəllif "Nəticə əvəzi"ndə: Kitabı dahi, faktlar və müdriklərin zəngin yaşam dünyasının qonağı olmaq, bu zənginlikdən fayda almaq nə qədər gözəl işmiş! Mənim qənaətim belədir", kimi ümumiləşdirici nəticə vermişdir.

Kitabın üstünlüyü bir də ondadır ki, müəllif haqqında danışdığı şəxsiyyətlər barədə oxucuda lazımi təəssürat formalaşdırır. Onların ömürlərinin hədə getməməsinə dərk edərsən. Doğrudan da, "Mənalı yaşamış hər bir ömür uzun ömürdür" (Leonardo da Vinçi).

"Dahilərin, müdriklərin və fəthələrin həyat dərsləri" kitabına yığcam və məzmunlu müqəddimə yazan prof. Cəhangir Məmmədlinin sözləri ilə desək, bu kitab həqiqətən, insanı kamiləşməyə, müdrikəşməyə səsləyir. Onu oxuyub başa gətirdəndə hər kəs özündə bir məna və zənginlik hiss edir.

İstifadə edilmiş ədəbiyyat

1. Abbasov V. Dahilərin, müdriklərin və fəthələrin həyat dərsləri. Bakı: Təhsil, 2010, 576 s.
2. Abbasov V. Liderlik fəlsəfəsi. Bakı: Təhsil, 2004, 204 s.
3. Mirzəcanzadə A. İxtisasa giriş. Bakı: BDU, 1990, 368 s.

Summary

Choosing the way of being perfect and wise

The correspondence member of National Academy of Science, the Doctor of Chemistry, Professor Vagif Abbasov's book is dedicated to the life and activity of nineteen people known as genius, conqueror and wise in the world. The people, who read this book devoted to the great people-Profit Muhammad, Attila, Ibn Sina, Osman Gazi, Congueror Muhammad, Emir Teymur, Isaac Newton, Atatürk, Heydar Aliyev, Theodore Roosevelt and so on realize that it is necessary not only to learn the history but also to draw the moral.

Резюме

Выбор зрелости и мудрости

В книге члена-корреспондента НАНА; доктора химических наук, профессора Вагифа Аббасова говорится о жизни и деятельности девяти выдающихся личностей, которых цивилизация знает, как мудрых покорителей и гениев из книги, которая посвящена жизни таких великих людей, как пророк Мухаммед, Атилла, Авиценна, Осман Гazi, Насиреддин Туси, Фатех Мехмет, Амир Теймур, Исаак Ньютон, Атапюрк, Гейдар Алиев, Теодор Рузвельт и др. Читатели делают вывод, что наряду с изучением истории надо брать еще и пример у нее.

Xaricə təhsil

İngiltərədə təhsil müəssisələrinin akkreditasiyası

Həbib Zərbəliyev

Təhsil Nazirliyi Akkreditasiya şöbəsinin müdiri, filologiya elmləri doktoru, professor

Təhsil müəssisələrinin akkreditasiyası təcrübəsini öyrənmək məqsədilə Təhsil Nazirliyinin bir qrup əməkdaşı İngiltərədə səfərdə olmuşdur.

Avropanın ən böyük ölkələrindən biri olan İngiltərədə geniş məktəb şəbəkəsi fəaliyyət göstərir. Birləşmiş Krallığın 17 000 ibtidai məktəbində 4 milyon, 3 200 orta məktəbində 3,3 milyon, 1000 xüsusi məktəbdə 86 000 və 2 400 özəl məktəbdə 580 000 şəgird təhsil alır.

İngiltərədə təhsil müəssisələrinin akkreditasiyası ilə təhsildə standartların idarə edilməsi təşkilatı (Ofsted) məşğul olur ki, o ölkədə təhsil alanların bilik və bacarıqlarının standartlarını müəyyən edən bir təşkilat kimi tanınır. Bu təşkilat uşaqların və gənclərin yüksək səviyyədə himayə olunması üçün çalışır, istənilən yaş qrupunun nümayəndələri üçün fasiləsiz təhsili inkişaf etdirir. Onun əsas məqsədi təhsil müəssisəsi barədə ədalətli qərar qəbul etmək və ictimaiyyəti həqiqətə uyğun məlumatlandırmaqdır. Ofstedin xidmətlərindən faydalanan bütün müəssisələr, eləcə də digər istifadəçi-

lər və təchizatçılar öz fikirlərini onunla sərbəst şəkildə paylaşa və hər hansı məsələyə dair ona öz təkliflərini verə bilərlər.

Ofsted öz hesabatları və gördüyü bütün işlərin nəticələri barədə dövlət orqanlarına deyil, bilavasitə Parlamentə məlumat verir. Bu təşkilatda yeni hazırlanmış təhsil və müfəttişlik barədə aktlardan görünür ki, onun fəaliyyətində aşağıdakılar mütləq öz əksini tapanmalıdır: xidmət sahələrinin təkmilləşdirilməsinin təşkili, xidmətlərin onların istifadəçilərinin maraqlarına uyğun tərtibi, bütün növ xidmətlərin səmərəliliyinin, keyfiyyətinin və ödəniş məbləğə uyğunluğunun təmin edilməsi.

Təftişlər çərçivəsində Ofsted öz nəticələrini nəşr etməklə yanaşı, onları öz elektron sahifəsində də yerləşdirir. Təftişlərin nəticələri, hesabatlar, statistik göstəricilər və müvafiq tövsiyələr bu sənədlərdə öz əksini tapır.

Ofsted qeyri-hökumət təşkilatıdır və heç kimə üstünlük vermədən şəffaf və ədalətli hesabatlar hazırlayaraq materialları Təhsil Departamentinə, Parlament Komissiyasına və ictimaiyyətə

* 4 "Azərbaycan məktəbi" № 2

təqdim edir. Təşkilatın işçi heyəti 2000 nəfərdən artıqdır. Onların 355 nəfəri ali müfəttişlər, 785 nəfəri isə digər müfəttişlərdir. Ali müfəttişlər Ofstedin ümumi müfəttiş sisteminin müəyyən qismini təşkil edir və işə bir-başba bu təşkilatın özü tərəfindən qəbul edirlər, təhsil, sosial rifah, uşaqlara qayğı və yaşlıların təhsili məsələsində əsaslı təcrübəyə malikdirlər, onlar Ofstedin bütün yoxlamalarında iştirak edirlər, bu təşkilat daxilində müxtəlif xarakterli işlər (menecerlik, keyfiyyət təminatçılığı, mütaxəssis məsləhətçiliyi, təhsilin müxtəlif sahələri üzrə məsləhətçilik) həyata keçirilir, o cümlədən Təftiş Xidməti təchizatçılarının işinə nəzarət edilir. Əlavə müfəttişlər işə Təftiş Xidməti təchizatçıları tərəfindən qəbul edirlər, yarım ştat, bir ştat və ya ştatdan kənar çalışan bilərlər. Onlar təftişləri həyata keçirirlər və istənilən təftiş qruplarına üzv ola bilərlər, həm də ali və orta məktəblərdə, müəllimlərin ilkin hazırlığı sahəsində təcrübəyə malik olurlar, kurikulum haqqında müasir biliklərə, ən son yeniliklərə və qanunvericilik sahəsində yeniliklərə bələd olmalıdırlar.

Ofstedin işinə 2000 nəfərdən artıq əlavə müfəttiş də cəlb olunur. 2009-2010-cu illərdə 32000 təftiş aparılmışdır. Təşkilatın illik büdcəsi təxminən 214 milyon funt sterlinq təşkil edir.

Ofsted aşağıdakı xidmətləri təftiş edir və ya tənzimləyir: ailə tipli məktəblər, mərkəzlər və uşaq evləri, dövlət məktəbləri, bəzi özəl məktəblər, uşaqlar və ailələr üçün Məsləhət Mərkəzi, uşaq və gənclərə göstərilən xidmətlər, övladlığa qəbul və himayədarlıqla məşğul olan təşkilatlar, əlavə təhsil, ilkin müəllim hazırlığı, dövlətin

maliyyələşdirdiyi yaşlılar üçün təlimlər və həbsxanalarda təlim.

Təftişin məqsədi. Məktəblərin təftiş onların fəaliyyətinin səmərəliliyinin və məqsədyönlü işinin xarici ofstedin təftiş 3 əsas funksiyası yerinə yetirir: valideynləri / himayədarları məarifləndirir, dövlət katibliyini (Parlament) məktəblərin işi barədə məlumatlandırır, minimum standartların gözlənməsini təmin edir, maliyyənin səmərəli istifadəsinə əminlik yaradır; özəl məktəblərin və bütövlükdə təhsil sahəsinin inkişafına dəstək verir.

Təftişin nəticələri. Müfəttişlər məktəblərin başlıca xüsusiyyətlərini nəzərə alaraq dördpilləli qiymətləndirmə təbiiq edirlər: 1-ci dərəcə – əla, 2-ci dərəcə – yaxşı, 3-cü dərəcə – qənaətbəxş, 4-cü dərəcə – qeyri-qənaətbəxş.

Aşağıdakı hallardan hər hansı biri olduğu məktəbin fəaliyyəti qeyri-qənaətbəxş hesab edilir: şagirdlərin nəticələri, məktəbin davamlı inkişaf imkanları, məktəbin bərabər imkanların yaradılması və diskriminasiyanın aradan qaldırılması istiqamətində söyləri, təchizatın əsas aspektinin qeyri-qənaətbəxş olması, təhlükəsizlik prosedurlarının səmərəsizliyi.

Müstəqil məktəblər müfəttişliyi isə bu özəl məktəblərdə və kolleclərdə təhsilin keyfiyyətini qiymətləndirir. Onun büdcəsi özəl məktəblərin ödədikləri rüsumlar hesabına maliyyələşir. Təşkilat Birləşmiş Krallıqdakı 2500 özəl məktəbdən 200-nü təftiş edir. O, təftiş barədə xəbərdarlığı məktəbə beş gün əvvəl göndərir. Sonra baş müfəttiş təftişə başlayaraq məktəbin hüquqi fəaliyyətini araşdırır. Bundan bir ay sonra təftiş komissiyası

işə başlayır. Komissiya öz işində məktəbin təqdim etdiyi özünütəhlil hesabatından istifadə edir. Təftişin son üç günü ərzində Komissiya müvafiq hesabat hazırlayır. Üç həftə ərzində isə o, təftişin nəticəsi barədə məktəbə və Təhsil Departamentinə məlumat verir. Təftişin nəticəsi çox pis olduqda məktəbin lisenziyası ləğv oluna və ya onun idarə heyəti dəyişdirilə bilər.

Təftiş aşağıdakı prinsiplərə əsaslanır: məktəbin öz məqsədlərinə nail olması barədə hesabat verilməsi; hüquqi-normativ sənədlərə riayət olunması; məktəbin şagirdlərinin sağlamlığının, təhlükəsizliyinin qorunması, cəmiyyətdə layiqi yer tutması, istedad və bacarıqlarının inkişaf etdirilməsi barədə hesabat təqdim edilməsi; məktəblərin təkmilləşdirilməsi və inkişafına dəstək verilməsi; valideynlərin, məktəblərin və Müstəqil Məktəblər Assosiasiyasının obyektiv hesabatlarla təmin edilməsi; mümkün olduğu hallarda digər təftiş təşkilatları ilə əməkdaşlıq edilməsi; təftiş zamanı məktəblərin özünütəhlil hesabatlarının nəzərə alınması; təftişlərin ixtisaslaşmış və yüksək təcrübəli müfəttişlər tərəfindən aparılması; təftiş zamanı müstəqil rəylərin nəzərə alınması.

Təftişlə əlaqədar məktəb üçün təlimat hazırlanır. Təlimatda aşağıdakılar əks etdirilir: müfəttişlərin işinin yüksək səviyyədə təşkil edilməsi, onların məktəbdə işinin asanlaşdırılması, o cümlədən müşahidə və müşahidələr aparması üçün onlara lazımı yardım göstərilməsi; məktəb haqqında şəffaf və obyektiv məlumatlar verilməsi, sualların aydın cavablandırılması; mü-

fəttişlər və təftiş prosesi haqqında məlumatların məxfiliyinin təmin olunması.

Təftiş və hesabatların keyfiyyətinin təminatı üçün aşağıdakı prinsiplərə istinad edilir: müəllim heyətinin və şagirdlərin işinin obyektiv müşahidəsi, təftiş rəylərinin faktlarla əsaslandırılması, hesabatların əhatəli və hərtərəfli tərtibi, hesabatda bütün müfəttiş heyətinin rəyinin əks etdirilməsi, faktların bir-biri ilə ziddiyyət təşkil etməməsi, təlimatlara riayət olunması, üstün cəhətlərin və təkmilləşdirilməsinə ehtiyac olan sahələrin aydın şəkildə əks etdirilməsi.

Təftiş prosesində müxtəlif faktlardan istifadə edilir: dərslərin müşahidə edilməsi, şagirdlərə ünsiyyət, məktəb direktoru və onun müavini ilə söhbət, sənədlərin və özünütəhlil hesabatlarının təhlili, son təftişin qərarının məktəbin gələcək fəaliyyətinə təsiri.

Məktəbin uğur göstəriciləri şagirdlərin təhsil, istedad və bacarıqlarının keyfiyyəti, şagirdlərin şəxsi inkişafının keyfiyyəti və idarəetmənin keyfiyyəti ilə müəyyənəşdirilir.

Təftiş aşağıdakı sahələri əhatə edir: təhsilin keyfiyyəti (kurikulum, təlim), şagirdlərin mədəni, sosial, maddi, əxlaqi inkişafı, şagirdlərin rifahı, təhlükəsizliyi və sağlamlığı, işçi heyətinin uyğunluğu və təminatı, yaşayış şəraiti və məskunlaşma, informasiya təminatı, şikayətlərin nəzərə alınması.

İtm (Eton) Kollecdə aparılmış təftişin nəticələrinə əsasən hazırlanmış hesabatda kollec haqqında ümumi məlumatlardan əlavə aşağıdakı məsələlər daxil edılmışdir:

– Kollecın məqsədi: Təhsilənlərə dünyəvi, hərtərəfli təhsil verməklə

onların yalnız-ın Kolleci daxilində deyil, həm də dünya səviyyəsində biliklərini nümayiş etdirmələrini təmin etməkdir.

- Kollecin vəzifəsi: Təhsilalanlara müstəqil düşüncə vərdisləri öyrətmək, onları mənəvi zənginliyə, yüksək əxlaq göstəricilərinə yiyələndirməkdir.

- Kollecin idarəetmə sistemi ən yüksək standartlara cavab verir və onun üstünlüyü hesab olunur.

- Əsas diqqətin özünütəhlilə yönəlməsi Kollecdə idarəetmənin ən yüksək göstəricilərindən xəbər verir.

- Kollecin rəhbərliyi tərəfindən səmərəli idarəetmə həyata keçirilir.

- Məktəbin idarəetmə sistemində heç bir nöqsan aşkar edilməmişdir.

- Şagirdlərin əldə etdiyi bilik göstəriciləri yüksəkdir.

- Son təfəddüldən sonra şagirdlərin təhsil və qabiliyyət göstəriciləri müstəsna səviyyədə inkişaf etmişdir.

- Şagirdlərin təlim və tərbiyə göstəriciləri yüksəkdir.

- Bütün mərhələlərdə təhsilalanların təhsilə olan marağı artır, yüksək xətrə və tədqiqat bacarıqları özünü büruzə verir.

- Təhsilalanlar milli və beynəlxalq olimpiadalarda yüksək göstəriciləri nümayiş etdirirlər.

- Şagirdlərin mənəvi, əxlaqi və mədəni səviyyəsi çox yüksəkdir.

- Onlar kollektivə asanlıqla uyğunlaşa bilir, həmçinin istənilən mövzada asanlıqla müəssisələr təşkil edirlər.

- Kollecin maddi - texniki bazası müasir standartlara cavab verir. İnformasiya və kommunikasiya texnologiyalarından fəasilə istifadə şagirdlərin bu sahədə olan bilik və bacarıqlarını

daha da artırır. Kollecin kitabxanası nümunəvidir. Musiqi sahəsində təhsil alan şagirdlər üçün Kolleci bütün müasir musiqi alətləri ilə təchiz olunmuşdur.

Kollece verilmiş tövsiyələr: müstəqil düşüncə və təlimin inkişafını davam etdirmək, informasiya-kommunikasiya texnologiyalarının ən son nailiyyətlərini tətbiq etmək, işçilərin qiymətləndirilməsi sistemini yaratmaq.

Keyfiyyətin təminatı agentliyi (QAA) qurumu 1997-ci ildə yaradılmışdır. Qurumun idarəetmə şurası vardır. Şuranın tərkibinə direktorlar, tələbələr və müxtəlif təşkilatların nümayəndələri daxildir. Onun idarəetmə heyəti 1500 nəfərdən ibarətdir. Büdcəsi 11 milyon funt sterlinq təşkil edən bu agentlik universitet və kolleclərin ümumiyyətə, eləcə də ali təhsil müəssisələrinə maliyyə dəstəyi göstərən xüsusi təşkilatlarla müqavilələr əsasında maliyyələşir. Keyfiyyətin Təminatı Agentliyi həm də dövlətdən maliyyə alan, lakin müstəqil fəaliyyət göstərən qurumdur. O, dövlət ali təhsil müəssisələrinin və 6 özəl universitetin öz üzərinə götürdükləri vəzifələri necə yerinə yetirdiklərini və həmin təhsil müəssisələrində təhsilin keyfiyyətini qiymətləndirir. Bundan başqa, Agentlik dövlətdən maliyyə alan digər ali təhsil müəssisələrində də keyfiyyətin qiymətləndirilməsi ilə məşğul olur. Dövlətin sifarişləri ilə onun apardığı qiymətləndirmənin nəticələri əsasında ali təhsil müəssisələrinə bakalavr, magistr və fəlsəfə doktoru dərəcələri üzrə kadr hazırlığı səlahiyyəti verilir. Mütəxəssis hazırlığı aparılan ixtisaslar isə universitetlərin özləri tərəfindən müəyyən edilir.

Keyfiyyətin qiymətləndirilməsinə aşağıdakı prosedurlar daxildir: təhsil müəssisəsinin şəraitinin (maddi texniki bazasının) qiymətləndirilməsi, kadr potensialının qiymətləndirilməsi, təhsil müəssisəsinin statistik göstəricilərinin öyrənilməsi, tələbələrin biliyinin qiymətləndirilməsinin nəticələrinin öyrənilməsi, təhsil müəssisəsinin özünütəhlil hesabatının təhlili, təhsil müəssisəsinin daxili meyarların və onların yerinə yetirilməsi vəziyyətinin öyrənilməsi, Keyfiyyətin Təminatı Agentliyinin müəyyənləşdirdiyi meyarların yerinə yetirilməsi vəziyyətinin öyrənilməsi.

Ali təhsil müəssisələrində keyfiyyətin qiymətləndirilməsi prosesi altı ildən bir həyata keçirilir. Təhsil müəssisəsinin hər bir sahəsi ayrılıqda qiymətləndirilir. Qiymətləndirilmənin nəticələri ilə bağlı bu qurum tərəfindən geniş hesabat hazırlanır və hesabatda nöqsanların aradan qaldırılması ilə bağlı tövsiyələr də öz əksini tapır. Hesabat təhsil müəssisəsinə təqdim olunur və icraatı açıqlanır. Təhsil müəssisəsi qiymətləndirmənin nəticəsindən razı olmadıqda məhkəməyə müraciət edə bilər.

Qiymətləndirmənin nəticəsi mənfii olduqda təhsil müəssisəsi çatışmazlıqların aradan qaldırılması ilə bağlı Keyfiyyətin Təminatı Agentliyinə xüsusi proqram təqdim edir. Agentlik bir ildən sonra yenidən həmin məsələyə baxır. Əgər çatışmazlıqlar aradan qaldırılmazsa, Agentlik təhsil müəssisəsinə maliyyələşdirən quruma müvafiq şikayət məktubu göndərir.

Keyfiyyətin Təminatı Agentliyi ali təhsil müəssisələrinin öz öhdəliklərini nə dərəcədə yerinə yetirmələrini

müəyyən edir, eyni zamanda onların inkişafını təmin etmək üçün müxtəlif təcrübələr təklif edir. Təşkilat həmçinin məlumat kitabçaları nəşr edərək təhsil müəssisələrində ali təhsil sistemlərinin səmərəli inkişafını təmin edir, tələbələrin yüksək keyfiyyətli təhsil əldə etmələri üçün şərait yaradır.

Keyfiyyətin Təminatı Agentliyinin fəaliyyət dairəsinə aşağıdakılar daxildir: universitetlərdə təhsil keyfiyyətinin qiymətləndirilməsinin təşkili, ali təhsil müəssisələrinin standartlara cavab verəməsinə əks etdirən hesabatların dərci, akademik infrastrukturla yanaşı, universitetlərin öz standartlarına cavab verməsi və keyfiyyət səviyyəsini qoruyub saxlaması barədə kitabçaların nəşri, akademik standartlar və keyfiyyətin təminatı üçün mövcud maraq dairələrinin araşdırılması, universitetlərə müxtəlif dərəcələrin verilməsi ilə bağlı məsləhətçi xidmətinin göstərilməsi, Avropa məkanı və daha geniş beynəlxalq əlaqələrin qurulması.

Keyfiyyətin Təminatı Agentliyi 2009-cu ildə Oksford Universiteti tərəfindən aparılan qiymətləndirmənin nəticələrinə əsasən hazırladığı hesabatda aşağıdakı müddəalar diqqətə cəlb edilir:

- Universitetin təklif etdiyi diplomların indi və gələcəkdə də akademik standartlara uyğunluğuna əminlik vardır.

- Universitetin təlim imkanlarının keyfiyyətinə əminlik vardır.

- Ötən qiymətləndirmədən indiyədək olan dövrdə keyfiyyətin idarə edilməsi sahəsində ciddi irəliləyiş olmuşdur.

- Doktorantlar üçün yaxşı infrastr-

ruktur yaradılmışdır.

– Universitetin verdiyi təhsilin keyfiyyəti və diplomların standartları barədə açıqladığı məlumatlar tamdır və həqiqətə uyğundur.

Oksford Universitetinə verilmiş tövsiyələr: Universitetdə təhsil alan bütün şəxslər üçün bərabər imkanlar yaradılmasına səmərəli nəzarət mexanizmi tətbiq etmək, təhsilənlərin ərizə və şikayətlərinə baxılması işini təkmilləşdirmək və məlumatların onlar üçün əlçatan olmasına nail olmaq, tələbələrə göstəricilərinin monitorinqi və aşağı göstəricilərin səbəblərinin müəyyənəndirilməsi məqsədilə tələbə informasiya sistemini inkişaf etdirmək, imtahanların nəticələrinə əsasən gender sahəsindəki problemləri araşdırmaq, imtahanlara kənardan cəlb olunmuş imtahangötürənlərin hesabatları üçün vahid format tətbiq etmək, qiymətləndirilmiş kurs işlərinin müəllimlər tərəfindən gec təqdim olunmasına görə cəza mexanizmi müəyyən etmək.

Britaniya Akkreditasiya Şurası (BAC) 1984-cü ildə yaradılmışdır. 27 ilə yaxın bir müddət ərzində fəaliyyət göstərən bu şura özəl məktəblərin ödədikləri rüsumlar hesabına maliyyələşir. Şuranın tərkibində ekspertlərdən ibarət qurum fəaliyyət göstərir. Qurumun baş idarəetmə orqanı və müşahidəçilərdən ibarət qrupu vardır.

Britaniya Akkreditasiya Şurasının keçirdiyi akkreditasiya özəl ali və əlavə təhsil müəssisələrinə təklif edilən könnüllü keyfiyyətin təminatı sistemidir. O, hər 3 ildən bir özəl təhsil müəssisələrini akkredita edir. Şura Birləşmiş Krallığın təhsilənlərini 16

yaşından yuxarı olan 500-ə qədər təhsil müəssisəsini akkredita edir. Qeyri-hökumət təşkilatı kimi onun əsas məqsədlərindən biri ölkədə akkreditasiya sistemini yaratmaqla yanaşı, həm də müstəqil ali və əlavə təhsil müəssisələrinin standartlarını təkmilləşdirmək və yeniləşdirməkdir.

Britaniya Akkreditasiya Şurasının müstəqil ali təhsil və əlavə təhsil sektorları ilə bağlı uzunmüddətli təcrübəsi göstərir ki, onun yoxlamaları yalnız təhsil müəssisələrinin fəaliyyətində sadəcə çatışmazlıqları müəyyənəndirilməkdən ibarət deyil, həm də bu fəaliyyətin müəssisənin Nizamnaməsinin tələblərinə uyğunluğuna təminat verməkdən ibarətdir.

Göründüyü kimi, İngiltərə təhsil sistemində dair materialların öyrənilməsi, təhsilin və müəyyən nəticələrin çıxarılması, ümumi təhsil müəssisələrində keyfiyyətin qiymətləndirilməsi təcrübəsi digər ölkələr üçün də faydalıdır.

Аккредитация учебных заведений в Англии Резюме

В статье речь идет об осуществленных работах в области изучения международного опыта в целях аккредитации учебных заведений.

Accreditation of educational institutions in England Summary

The article focuses on the work of learning international experience for the purpose of accreditation of educational institutions.

Kurikulum

Təhsildə maarifləndirmə işlərinin təşkili

Afət Süleymanova
Təhsil Nazirliyinin aparıcı məsləhətçisi

Elm və texnikanın inkişaf etdiyi informasiya əsrində ictimai, iqtisadi və sosial həyatımızda hər gün baş verən dəyişikliklər, Azərbaycan dövlətinin beynəlxalq aləmdə nüfuzunun gündən-günə artması təhsil sisteminin də qarşısında yeni vəzifələr qoyur. Cəmiyyətdə gedən köklü dəyişikliklərlə ayaqlaşmaq üçün təhsilin də əsaslı şəkildə dəyişdirilməsi zərurəti yaranır. Bu proses cəmiyyətdə davam etdikcə, təhsildə də heç vaxt bitməyən prosesə çevrilir, onun daim yeniləşməsinə və inkişaf etməsinə tələb edir. Bu səbəbdən "Təhsil sahəsində islahat Proqramı"nda təhsilin strukturu, məzmunu, maddi-texniki bazası, idarəetməsi və iqtisadiyyatında islahatların aparılmasının vacibliyi vurğulandı və dövlətin təhsil sahəsində yürütdüyü siyasət əsaslı şəkildə müəyyən olundu.

Bu gün Respublikamızda təhsil sahəsində müxtəlif istiqamətlərdə islahatlar həyata keçirilir. Xüsusən Təhsil sisteminin maddi-texniki bazası günbəgün inkişaf etdirilir, yüzlərlə məktəb binasının tikintisi və müasir avadanlıqlarla təchiz edilməsi göz önündədir. Təhsilin məzmununda dəqiq, real və işlək planlar üzrə addım-addım məqsədyönlü islahatlar həyata keçirilir. İbtidai təhsil pilləsində artıq təsdiq

edilmiş şagirdyönlü, nəticəyönlü, tələbyönlü təhsil proqramları (kurikulumlar) tətbiq edilir, ümumi və tam orta səviyyələr üzrə həmin proqramların (kurikulumların) hazırlanan layihələri mətbuat vasitəsi ilə ictimaiyyətin müzakirəsinə verilir. Müasir kurikulumların tətbiqi ilkin müəllim kadr hazırlığı məsələlərini də aktuallaşdırır ki, bu istiqamətdə də ciddi işlər aparılır. Hazırda kurikulum kurslarında təlimçi olaraq fəaliyyət göstərmək üçün paytaxtda və bölgələrdə 580 mütəxəssis "öyrədən öyrədən" kurslarından keçirilmiş (bu iş hələ də davam etdirilir), 30 minə qədər müəllim kurikulum kursları əlaqə yeri sənədlərin tətbiqi ilə məşğul olurlar. Məzmun islahatlarının uğurla həyata keçməsi üçün məlumat mənbələri (dərsliklər, kitabxanalar, təhsil məqsədi daşıyan internet səhifələri) mahiyyət etibarilə məzmunuaygınlıq gözlənilməklə zənginləşdirilir, keyfiyyət baxımından da sifarişçilərin (şagirdin, müəllimin, valideynin) tələblərinə cavab verməsi təmin edilir. Təhsil sisteminin idarəedilməsi və təhsilin iqtisadiyyatı sahəsində də ciddi işlər aparılmışdır. Ali təhsil pilləsində kredit sistemi tətbiq edilməsinə, adambaşına